

Célszerűség és esztétikum

Lehet, hogy néhány héttel a városesztétikai vita után feleslegesnek tűnik hasonló kérdésekről szólni; az azonban, hogy a következőkben a praktikus szempontok fontosabb szerepet játszanak, mint az esztétikaiak, talán indokolja ennek az írásnak létrejöttét.

Lakótelep

„vagy” város?

Ez a kérdés természetesen fel sem merül egy nagyobb építkezés megkezdésénél. A mérnökök nem kérdezik, hogy lakótelepet vagy várost építsenek, hiszen a telep része a városnak. De a köznyelv így mondja: „lakótelepen lakom”; „a városban jártam”. Mit jelenthet a köznyelv megkülönböztetés? Aligha a távolságok és a településen belül elfoglalt helyzet az alapja, hanem valószínűleg a jelleg. Ha a távolságtól, illetve a kis távolságot jelentősebb tévő, rosszul szervezett közlekedéstől eltekintünk, még akkor is sok idegenkedést tapasztalhatunk a lakótelepekkel szemben. Pedig a belső területekkel szembeni előnyeik igencsak meggyőzőek és első pillantásra nyilvánvalóak. Csendesek, hiányzik a város zaja; jobb a levegő, sok a zöldterület. Mindez valóban így van, de talán éppen az hiányzik, ami a városok alapvető jellegét szokta adni: a mozgalmasság és a „mindent egy helyen” komplexitása.

A nagy zöldterületek előnye mindenki számára nyilvánvaló. A jelenlegi megoldás azonban — Odesszában és Tarjánban is — praktikus szempontokból is megkérdőjelezhető. A házak tömbjei közötti területet zöld fű borítja. Színe nyugtatja a szemet és ideális játszóhelynek látszik a városban többnyire a négy fal közé kényszerített gyermekek számára. Azonban a zöld foltok között utak kigyóznak, parkolóhelyek vannak

és az autók száma néhány éven belül megduplázódik. A következők valószínűleg egy-két év, és innen is kiszorúlnak a gyerekek. Nem beszélve arról, hogy a felépítéskor a jelenlegi állapot sem nyújt sokat. Hiszen mégiscsak „utca”, ahová nyaranta nem lehet fürdőruhában kiülni napozni stb. De ha ezek a füves területek udvarszerűen lennének elhelyezve, mindjárt megváltozna a helyzet. És ez a megoldás jó néhány egyéb előnnyel is járna.

A házak ebben a szisztémában nem önálló, belülről zárt tömböket alkotnának, hanem „városi” értelemben vett háztömböket. Azzal a különbséggel, hogy a tömb belső része egységes zöldterületet alkotna a házban lakó gyermekek játszótérrel és a felnőttek napozó-pihenő helyével. Mindez a jelenlegi házigyári elemekből is megoldható lenne. Az így létrehozott tömbök pedig széles, gyors és jó közlekedési viszonyokat biztosít, szinte tetszőleges vonalvezetésű utcák és utak kialakítását tennék lehetővé, melyek gyakran érintenének parkokat, nem pedig viszonylag „használatlan” pázsitfoltokat.

Fények és színek

Az utcaszerű építkezés másik előnye, hogy valódi városi hangulatot tenne lehetővé mozgalmasságával, zajló közlekedésével, színeivel és fényeivel. A lakótelepek jelenlegi szerkezetében az ültetvények elhelyezése ugyanis valóban szinte egyetlen módszer, az ültetvények kinálkozik. De akkor hol maradnak a városi ember által oly szívesen nézett kirakatok, a színekkel játszó neonfeliratok? A Károlyi utcán, tehát be kell menni oda, a „városba”. Nem beszélve arról, hogy üzletek házakat nem érdemes százezerként építeni. Tíz-hat nő a lakás és az üzlet közötti távolság. De ha utcákat alakítunk ki, a házak földszintjén mindenféle szak-

üzlet, szolgáltatóhelyiség elhelyezhető. Kis presszók, boltok, étterem, patyolat, szerviz; kirakataikkal, fényeikkel és forgalmukkal együtt.

Hotel

— Szatymazról nézve

Szeged idegenforgalma eddig sem volt kicsi. De ha figyelembe vesszük az E-5-ös út forgalmának néhány éven belül várható alapos növekedését, szállodáink jelenleg is kis száma végképp nem lesz elegendő. Már ha egyáltalán bejön az Adriára látó autós turista a városba. Azzal, hogy esetleg megállás nélkül tovább hajt, főleg akkor számolhatunk, ha egyszer majd kiépül az E-5-ös útnak a várost megkerülő átkötése. De, ha számíthatunk az autós forgalomra, a pesti út mellől most kiépítendő sertesízhálózat telep helyére szállodát építenénk, már nem valószínű, hogy a fővárostól ideig el-fáradt autós továbbmenne. Ha a szálloda tetején levő neonfelirat már Szatymaz környékén közölné az érkezéssel: Hotel. Nem beszélve arról, hogy az ottani sok szabad hely, a közeli löverpályára milyen feltételeit biztosítaná a szálloda tranzitkomplexumát fejlesztéséhez. Lovaglópálya, golf, egy kis uszoda stb. állhatna az átutazók rendelkezésére.

A város idegenforgalmát is növelhetnénk mindezzel, hiszen a hotelbe érkező külföldieknek átadott jó prospektusok még azokat is becsalogatnák a városba, az ünnepi játékokra, akiknek úticéljuk az Adria. Azért autóztak erre Nyugat-Európából.

A szálloda éttermének és bárjának forgalma természetesen jól építhetne a város lakosaira is. A kocsival rendelkező ember — és tíz éven belül, mely alatt mondjuk a szálloda elkészülhetne, nálunk is gyakori lesz ez az „embertípus” — szívesen jár szórakozni a város környékére. Tanúsítja ezt az eléggé nagy forgalmú Postakocsi-csárda, de az Európa-szerte a város környéki zöldvezetékben épülő park-hotelek sora is.

Természetesen az elmondottak csak ötletek, nem is vadonatújak. Lehet, hogy ismét vitára ingerelnek, de még jobb lenne, ha elgondolkoztatnának. Ezekkel a problémákkal, s még inkább megoldásukkal, előbb-utóbb szembe kell néznünk.

Szavay István

Az idén:

Több energiát fogyasztunk

A végleges számok még nem állnak rendelkezésre, de megbízható becslések szerint a népgazdaság 1969-ben körülbelül 1,6 százalékkal több belföldi energiahordozót használt fel, mint amennyire a szakemberek előzetesen számítottak. Egy évvel ezelőtt hidegebb volt a tél az átlagosnál, bizonyos külföldi energiahordozókból kevesebbet hoztak be a tervezettnél, probléma volt a tüzelőanyag-készletek tárolásával stb.

Az energiafelhasználás valószínűleg az idén is meghaladja majd — mégpedig előreláthatólag körülbelül 0,6 százalékkal — a harmadik öt éves tervben 1970-re előirányzott mennyiséget. Ezen belül tovább nő a szénhidrogének túlsúlya a szénhez képest, szintén nagyobb mértékben, mint ahogy eredetileg tervezték. A felhasznált energiamennyiség növekedésében szerepe van annak is, hogy 1968 óta a szén-

hidrogének olyan fogyasztó csoportokhoz is eljutottak — például a nagy erőművekhez, kazánokhoz —, amelyek azokat bizonyos mértékig kedvezőtlenebb hatásokkal égetik el.

Az egyes energiahordozók közül a kőolaj termelése növekszik ugyan, de körülbelül 10 százalékkal alatta marad az 1970-re korábban előirányzott mennyiségnek, míg a behozatal egyezni fog a régebben számított importtal. Mindent összeadva 1970-ben a kőolajfeldolgozás mennyisége némileg elmarad a korábbi várakozásoktól. Termékei közül a fűtőolaj hazai termelésének előirányzatát kis mértékben csökkenteni kellett, a behozatal változatlan fenntartása mellett. Előreláthatólag a vártnál kedvezőbben alakul a hazai földgáztermelés, ami az előzetesen tervezett behozattal együtt fedezi az ország szükségletét.

Az előirányzottnál jóval nagyobb ütemben növekszik a propán-bután gáz népszerűsége. Jellemző erre, hogy a fogyasztók száma 1970 vége helyett már 1968-ban elérte a milliót. Igényeik pusztán hazai termeléssel nem elégíthetők ki, ezért az idén mintegy negyvenezer tonnát külföldről kell behozni.

A szénbányászat termelése 1970-ben várhatóan 5 százalékkal lesz nagyobb, mint ahogy korábban számítottak, és növekszik a brikett-termelés is. Villamosenergiából 6,9 százalékkal használunk többet, mint 1969-ben. Minthogy azonban késik a Gagarin Hőerőmű gépegységeinek üzembehelyezése, az év utolsó két hónapjában előreláthatólag hiány lesz a kooperációs villamosenergia rendszerben. Ezt a hiányt minden valószínűség szerint a szovjet és az osztrák energiabehozatal növelésével kell majd pótolni.

Kétszáz új termék

Kétszázféle új termék készítésével kezdte az új esztendő a Békéscsabai Kötött Árugyár. Az újdonságok jó része nyári holmi. Van köztük olcsó csipkemintás cernablúz, ragasztott női kosztüm és színes pólóing. A textil strandcikkeket a nyáron a frottir uralja majd.

Többek között szegélydisszes ruhák, kalappal kiegészített komplex készülmények belőle. A gyár termékei a hazai piacon kívül sok európai, afrikai és ázsiai országban kerülnek forgalomba. Az idén először Kanadába is szállítanak kötött holmit.

Bolgár műszaki hét

Január 7-től 16-ig csaknem ötven bolgár és magyar műszaki-tudományos intézmény és nagyvállalat közreműködésével bolgár műszaki hetet rendez Budapest és hét vidéki városban a két baráti állam országos műszaki fejlesztési bizottsága és a tudományos egyesületek országos szervezete. Erről tartott sajtótájékoztatót pénteken a Technika Házában Vaszl Ivanov, a bolgár műszaki és tudományos fejlesztési bizottság osztályvezetője és Gál Ödön, az MTESZ központi titkára.

A Bulgáriában nemrégiben megrendezett magyar tudományos és műszaki napok eseménysorozatának viszonyára lesz most a bolgár műszaki hét.

Felelősségre vonás a vásárlók panaszainak szabálytalan intézéséért

A Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet megállapította, hogy a rendelkezések és az ismételt figyelmeztetések ellenére a kereskedelem egyes dolgozói szabálytalanul intézik a vásárlók reklamációit. A kifogások intézését halogatják, a vásárlót gyakran fölöslegesen küldöztetik a vállalati központba, a panaszirodába, az előállító vállalatához, a KERMI-hez, s nem egyszer olyankor is laboratóriumi vizsgálatra küldik a kifogásolt árut, amikor sokkal egyszerűbben is meg lehetne állapítani, hogy annak minősége jó-e, vagy rossz.

A KERMI a jövőben minden esetben intézkedik, hogy hasonló szabálytalanságokért vonják felelősségre annak elkövetőjét. Indokolt esetben az Országos Kereskedelmi Főfelügyelőséget vagy egyéb illetékes hatóságokat is értesítik, hogy azok indíthassák meg a szabálysértési eljárást. Olyan esetekben pe-

dig, amikor a kereskedelem indokolatlanul veszi igénybe az áru vizsgálatához a KERMI közreműködését, az intézet — az egyébként díjmentes szolgáltatásért — vizsgálati díjat számol fel.

Szeged szobrai

Fiú kutyával

(136.) Tavaly állították fel Szathmáry Gyöngyi szegedi szobrászművész Fiú kutyával című szobrát a Béke utcai általános iskola kertjében. Az alkotás öntött alumíniumból készült.

Szilveszteri képernyő

Most az egyszer nem szidjuk a tévét: amit Szilveszter napján mindig elégedetten nézőként csinált, az nem négyest, nem ötöst, hanem aláhúzott és csillagos jelest érdemel.

Remek volt az ünnepi műsor indítása, a délutáni turmix, amelyben a *Flinstone-család* és *Gusztáv* mellett „még sokan mások” okoztak kellemes perceket. Aztán jött az *Angyal*, aki ezúttal is sokat és pontosan ütött, majd Sammy Davis, akinek párizsi műsoráról megintcsak azt lehet írni, hogy remek, sőt páratlan, sőt utánozhatatlan volt. Amit ez a vékonydongájú, rokonszenves csúnya, dalos-táncos shaw-sztár produkált, az minden bizonynyal kielégítette a legigényesebb sláger-, dzsessz-, és paródiahíveket is.

Szerda este héttől pedig megkezdődött a hazai kiadású, helyszíni készítésű, maratoni tévé-program, az „*Írány 1970!*”.

A kezdet kissé vontatottnak tűnt. Sok volt a magyarázat, sok az amúgyis figyelemfelhívó nézőnek szánt információ. Am idő múltával már gyorsabban pergett minden. A kugligolyó szeszélyesebben csapkodott, a *győri, miskolci, pesti és szegedi* nézők felszabadultabban viselkedtek el a kamerák közelségét, és egyáltalán, mind jobb és jobb számokat „húzott ki” Takács Marika azokból a titokzatos ládikákból. (Megeshet: jóelőre köztölték vele, hogy miképpen is alakuljon a „véletlen” sörrend; a nevetéshullámok mind erőtel-

jesebb csapkodása legalábbis ezt mutatta.)

De végső soron nem is ezek a mind jobb számok tették aláhúzott és csillagos ötösré érdemessé az „*Írány 1970!*”-et, hanem minden tévériporterek riportere, Vitray Tamás. Hogy felpaprikázhatalanul nyugodt, hogy nemcsak felkészülése, de viselkedése szerint is példamutatóan intelligens, hogy szórakoztatóan szellemes, azt eddig is tudtuk róla, de hogy ilyen jókedvű, szapora koccintgatások nélkül is virágos hangulatú, az most derült ki róla. Ő tette ezt a majd negyednapos kabarét azzá, ami: miatta lett ez a szilveszterezés végigmosolygott, végighatározott — *feledhetetlen*.

Ami pedig a szegediek tévé-szereplését illeti, amiatt sem panaszkodhatunk. Igaz ugyan, hogy a rossz start után feltették autósainkat, ám a szerencse később a pártjukra állt, két huszonöt évesünk győzelme pedig igazán mindenért kárpótolt.

És a *Tisza Szállóból* sugárzott képek? Őszintén megvallva ezek voltak a leggyengébbek. *Szilágyi János* riportert indiszponáltsága — magyarul: figyelmetlensége, fegyelmetlensége — miatt kénytelenek voltunk átleníteni néhány kínos percet, és hasonlóképp, a Szegedre kiközvetített népdalénekeseknél is akadtak volna rutinosabb, hangulatkeltebb pályatársak.

No, de mindegy: így is szép volt, így is jó volt. — soha ne legyen rosszabb szilveszterünk!

Színházi újdonságok

Holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor a Magyar Rádió szimfonikus zenekara és a szegedi opera hangversenyt ad a Szegedi Nemzeti Színházban. A Mozart, Verdi, Wagner és Puccini műveiből összeállított műsort, melynek előadásában az opera összes magánénekesét részt vesz, a rádió egyenes előadásban közvetíti. Vezényel Vaszy Viktor.

A Pécsi Balett szegedi vendégzerepléseinek kiemelkedően nagy sikere miatt az együttes a jövőben két előadást mutatja be újabb produkcióit. Legközelebb Székely András és Eck Imre Pokoljárását láthatják majd a nézők. Az első előadásra január 28-án este, a másodikra máshol, január 30-án

előadás kerül sor.

SZOMBAT,
1970. JANUÁR 3.

DÉLMAGYARORSZAG. 5